

UTKAST - Håndbok for foreldresamarbeid mellom bydel og barnehage
Oslo kommune

Våren 2023

Forord

1. Innledning	4
2. Sentrale føringer	5
Rammeplan for barnehagen	5
Reglement for Oslo kommunes foreldreutvalg for kommunale og ikke kommunale barnehager (FUB Oslo)	5
3. Foreldreråd og FAU	6
3.1 Foreldreråd	6
3.2 Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU)	6
3.3 Hva gjør FAU?	6
4. Samarbeidsutvalget (SU)	7
4.1 Medlemmer i samarbeidsutvalget (SU)	7
4.2 Hva gjør samarbeidsutvalget (SU)?	7
5. FUB Oslo og bydelsvise FUB	9
5.1 Foreldreutvalg for alle Oslos barnehager (FUB Oslo)	9
5.1.1 Representanter til FUB Oslo	10
5.2 Bydelsvise FUB-møter	10
6. Bydelens rolle/barnehageeiers og ansvar for samarbeid på gruppenivå	11
6.1 Hva gjør styrer?	11
6.2 Bydelens ansvar for foreldresamarbeid	11
7. Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap (OVK)	12
7.1 Konstituere FUB Oslo	12
7.2 Møter mellom FUB og byråd for oppvekst og kunnskap	12
8. Sentrale begreper	12
8.1 Foreldreråd	12
8.2 Samarbeidsutvalg (SU)	12
8.3 Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU)	12
8.4 Foreldreutvalg for alle Oslos barnehager (FUB Oslo)	13
8.5 Bydelsvise FUB	13
9. Årshjul for samarbeidet	14

1. Innledning

Som del av byrådsplattformen for 2019-2023 vil Byrådet styrke samarbeidet mellom barnehagene og foresatte, og bedre overgangen mellom barnehage og skole.

Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. I tillegg er det et felles ansvar å bidra til et godt samarbeid til barnas beste. Det er ønskelig og behov for jevnlig kontakt mellom hjem og barnehage for å skape trygghet og best mulige utviklingsmuligheter for barnet.

I følge rammeplan for barnehagen skal barnehagen i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Videre skal barnehagen ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene (barnehageloven § 1 og § 4).

Foreldresamarbeidet skal både skje på individnivå, med foreldrene til hvert enkelt barn, og på gruppenivå, gjennom foreldrerådet, Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU – Ikke lovbestemt), samarbeidsutvalget (SU) og Foreldreutvalget for kommunale- og ikke kommunale barnehager i Oslo (FUB Oslo).

Foreldreutvalg for kommunale og ikke-kommunale barnehager i Oslo (FUB Oslo)

FUB Oslo ble opprettet i 2017 som oppfølging av byrådssak 1053/16 *Opprettelse av foreldreutvalg for kommunale og ikke-kommunale barnehager i Oslo* (FUB Oslo), og er et forum for foresatte med barn i kommunen. FUB Oslo skal ivareta foresattes mulighet for reel medvirkning, og innflytelse på utviklingen for barnehager i Oslo.

FUB Oslo bidrar til bydelsvise og byomfattende møtepunkter og arrangementer. Både informasjonsmøter for å spre kunnskap om arbeid lokalt i barnehagene gjennom FAU og SU, men også arrangementer som er av interesse for foresatte med barn i barnehagen.

Denne håndboken er utarbeidet i samarbeid mellom FUB Oslo og byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap (OVK) etter inspirasjon fra bydel Sagenes «Håndbok for SU og FAU Bydel Sagene». Håndboken inneholder samarbeid mellom hjem og barnehage på gruppenivå. Videre beskriver den aktuelt lovverk for formelt samarbeid mellom hjem og barnehage, hvordan samarbeidet best kan praktiseres, beskriver rutiner og råd for arbeidet.

Målgruppe for håndboken er bydeler, barnehagenes personale og barnehagebarnas foresatte. I tillegg inneholder håndboken et forslag til årshjul for samarbeidet. I forkant av utarbeidelsen ble 15 bydeler invitert til å komme med innspill.

2. Sentrale føringer

Samarbeidet mellom hjem og barnehage er hjemlet i Lov om barnehager (barnehageloven). Der står det at barnehagen «skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling» (§1). Videre skal foreldrene / de foresatte til alle barna «fremme fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø».

Lov om barnehager §4 Foreldreråd og samarbeidsutvalg

“For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg. Foreldrerådet består av foreldrene til alle barna og skal fremme deres felles interesser og bidra til samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ.

Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen slik at hver gruppe er likt representert. Barnehagens eier kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene. Barnehageeier skal sørge for at viktige saker legges frem for foreldrerådet og samarbeidsutvalget.”

Rammeplan for barnehagen

Rammeplan for barnehagen inneholder retningslinjer for samarbeid mellom hjem og barnehage på individ og gruppenivå, herunder retningslinjer for Foreldrerådet og SU. Rammeplan for barnehagen finnes på Utdanningsdirektoratets nettsider.

Reglement for Oslo kommunes foreldreutvalg for kommunale og ikke kommunale barnehager (FUB Oslo)

Reglement for Oslo kommunes foreldreutvalg ble vedtatt i bystyret i 2016 (byrådssak 1053/16, og inneholder blant annet formål, regler for oppnevning og sammensetning i FUB og oppgaver. FUB Oslo skal være et forum for dialog mellom byråden med ansvar for barnehagene og foresatte/foreldre med barn i barnehagen. FUB skal ivareta foresattes og barnehagebarns interesser overfor byråden og skal være høringsinstans i saker som er av viktighet for foresatte.

Håndbok for foreldresamarbeid mellom bydel og barnehage i Oslo kommune er et vedlegg til reglement for Byrådssak 1053/16 Opprettelse av Foreldreutvalg for kommunale – og ikke kommunale barnehager i Oslo (FUB Oslo). Bystyret ber i bystyremelding nr. 1/2012, Oslobarnehagen: Økt kvalitet og styrket læringsarena 10.04.2013 om at byrådet styrker samarbeidet mellom hjem og barnehage og legge til rette for at foreldre kan organisere seg i et byomfattende utvalg. I samme sak ble det også fattet vedtak om at det opprettes et kommunalt foreldreutvalg, fortrinnsvis ved at en demokratisk organisasjon anerkjennes som det kommunale foreldreutvalget.

3. Foreldreråd og FAU

3.1 Foreldreråd

Foreldrerådet består av foresatte/foreldrene til alle barna i barnehagen.

Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø.

Lov om barnehager §4 Foreldreråd og samarbeidsutvalg

“For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg. Foreldrerådet består av foreldrene til alle barna og skal fremme deres felles interesser og bidra til samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø.

3.2 Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU)

I mange barnehager er det vanlig praksis å opprette et arbeidsutvalg (FAU), men FAU er ikke et lovpålagt organ i barnehage, slik det er i skolen. Medlemmer til FAU velges blant foreldrerådet hvert år. Vanligvis velges det to representanter fra hver avdeling i en barnehage, som til sammen utgjør FAU. FAU-leder og FAU-styre velges blant FAU-representantene.

Styrer i barnehagen kaller inn til første møte i FAU hvert år. På dette møtet velges det

- FAU-leder
- sekretær, dersom dette ikke går på rundgang
- representant(er) fra avdeling(er)/base(r)
- representant(er) som skal sitte i SU
- vararepresentant(er) til SU

3.3 Hva gjør FAU?

- Fremmer foreldrerådets felles interesser og drøfter saker som berører flere enn kun eget barn.
- Bidrar til at samarbeidet mellom foresatte og barnehagen skaper et godt og inkluderende barnehagemiljø
- Bidrar til ulike aktiviteter og arrangement (Sommerfest, temakvelder mm.)
- Drøfter saker som foresatte melder inn og formidler aktuelle saker til SU

Dersom foreldrerådet velger å etablere et FAU vil det som tidligere nevnt være naturlig at foreldrerådet velger en FAU-leder og et styre. I tillegg at FAU foreslår representanter til SU.

Medlemmer i FAU har taushetsplikt. FAU skal ikke diskutere saker som gjelder enkeltbarn, dette skal i stedet tas direkte mellom aktuelle foresatte og pedagogisk leder eller styrer.

Det anbefales at det utarbeides vedtekter for hva FAU har ansvar for og hva det har mandat til i den enkelte barnehage. Vedtektene kan beskrive hvor mange FAU-møter barnehagen skal ha i året, hvordan velge leder, møteregler, taushetsplikt, når sakslisten sendes ut og hvordan den gjøres kjent for de andre foresatte/foreldre, hvor referat skal legges etter møte og et årshjul for hvilke saker som skal behandles i FAU.

4. Samarbeidsutvalget (SU)

Samarbeidsutvalget er et lovpålagt organ som alle barnehager skal ha.

Samarbeidsutvalget (SU) skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ som skal sikre et godt samarbeid mellom barnehage og hjem.

Bydel/barnehageeier skal legge fram saker i SU som er viktige for barnehagens innhold og virksomhet, og for forholdet til foresatte/foreldrene. SU skal fastsette barnehagens årsplan.

4.1 Medlemmer i samarbeidsutvalget (SU)

Samarbeidsutvalget skal bestå av like mange foresatte/foreldre og barnehageansatte.

Barnehageeier kan være med i samarbeidsutvalget, men kan ikke ha flere representanter enn de andre gruppene.

Styrer fungerer gjerne som sekretær for utvalget og har ansvar for å opprette utvalget og å sette dagsorden, men det er kun øvrige medlemmer som har stemmerett. Bydel/barnehageeier er lovpålagt å legge fram saker av viktighet for samarbeidsutvalget. Dette er saker som påvirker hverdagen i barnehagen eller forholdet til foresatte/foreldrene.

4.2 Hva gjør samarbeidsutvalget (SU)?

- Behandler saker som er meldt inn fra foreldrerådet/FAU, personalet, styrer eller bydel. SU skal holdes orientert av styrer, om bydelens/barnehageeier, barnehagens økonomiske rammer, budsjett og eventuelle driftsendringer.
- Fastsetter barnehagens årsplan (ref. § 2 i barnehageloven siste avsnitt).
- Bidrar i drøftinger som legger føringer for barnehagens mål og planarbeid.
- Uttaler seg i saker hvor barnehagen behandler søknad om dispensasjon fra normen om pedagogisk bemanning (ref. §2 i forskrift om pedagogisk bemanning, uttalelsen fra SU skal legges ved søknaden).

Det anbefales at det utarbeides vedtekter for hva SU har ansvar for og hva det har mandat til i den enkelte barnehage. Vedtektene kan beskrive hvor mange SU-møter

barnehagen skal ha i året, hvordan velge leder, representasjon, når sakslisten sendes ut og hvordan den gjøres kjent for de andre foresatte/foreldre, møteregler, hvor referat skal legges etter møte, taushetsplikt og årshjul for hvilke saker som skal behandles i SU.

Taushetsplikt

- Enhver som utfører tjeneste eller arbeid i barnehagen har taushetsplikt etter de generelle bestemmelsene i forvaltningsloven. Representanter i rådsorganene anses å utføre tjeneste i barnehagen. Denne taushetsplikten gjelder uavhengig om skjema om taushetsplikt er signert eller ikke.
- Det anbefales at det er rutiner for signering av taushetsskjema for FAU-representanter og SU-medlemmer, for å skape en bevisstgjøring rundt taushetsplikten og med det bidra til å redusere risikoen for at taushetsplikten brytes.

Som grunnlag for et godt samarbeid, diskuter gjerne følgende:

- Hvilke oppgaver er viktige å samarbeide om?
- Hvordan kan vi samarbeide godt i praksis?
- Hvilke områder skal barnehagen ta seg av?
- Hvilke områder skal foreldre håndtere?
- Hvordan takler vi eventuell uenighet mellom foresatte og ansatte?

Kilde: www.foreldreutvalgene.no

5. FUB Oslo og bydelsvise FUB

FUB Oslo arbeider for at alle barnehager i Oslo preges av raushet, inkludering, likeverd og solidaritet.

5.1 Foreldreutvalg for alle Oslos barnehager (FUB Oslo)

FUB Oslo skal være et forum for dialog med byråden med ansvar for barnehagene og med foresatte med barn i barnehagene. FUB skal ivareta foresattes og barnehagebarns interesser ovenfor byråden og skal være en høringsinstans i saker av viktighet for foresatte.

FUB Oslo skal bidra til å ivareta foresattes mulighet for reel medvirkning, og innflytelse på utviklingen for barnehager i Oslo. Den enkelte representant målbærer lokale saker i FUB Oslo, og sørger for å innhente synspunkter fra bydelens SU-nettverk i høringer.

FUB Oslo bidrar videre til bydelsvise og byomfattende møtepunkter og arrangementer, er det både informasjonsmøter for å spre kunnskap om arbeid lokalt i barnehagene gjennom FAU og SU, og arrangementer som er av interesse for foresatte/foreldre med barn i barnehagen. Her søker utvalget samarbeid med nasjonalt FUB, Oslo kommune, bydelenes fagpersoner, og andre fagpersoner fra Universitets- og høyskolesektor og foredragsholdere, osv.

Utover dette kan FUB Oslo rette spørsmål til folkevalgte politikere i Oslo for å fremme saker utvalget mener er viktige å prioritere politisk, f.eks. gi innspill til budsjetter og økonomiske planer.

Den enkelte representant kan også, sammen med lokale bydelsvise FUB, påvirke politiske saker og rette spørsmål til folkevalgte politikere i rådhuset og i bydelene for å fremme saker utvalget mener er viktige å prioritere politisk, f.eks. gi innspill til budsjetter og økonomiske planer.

Administrative og praktiske oppgaver i FUB Oslo:

- Samordne interne oppgaver og aktiviteter
- Følge opp vedtak og andre saker
- Holde oversikt over status på møtevirksomhet og publisere referater fra møter i FUB Oslo og OVK
- Gi høringssvar i aktuelle saker
- Svare på henvendelser til FUB Oslos e-post.
- Drift og informasjon på FUB Oslos hjemmeside

5.1.1 Representanter til FUB Oslo

Alle bydeler skal være representert i FUB Oslo. Representantene velges blant fortrinnsvis foresatte i barnehagenes samarbeidsutvalg, eller blant medlemmer av foreldreråd og oppnevnes av bydelsutvalget. Foreldreutvalget skal selv velge et arbeidsutvalg med fem medlemmer. Blant arbeidsutvalgets medlemmer skal det velges en leder og en nestleder. Medlemmer oppnevnes for to år av gangen.

Regelverk for FUB Oslo følger for øvrig av Byrådssak 1053/16 *Opprettelse av Foreldreutvalg for kommunale – og ikke kommunale barnehager i Oslo (FUB Oslo)*.

5.2 Bydelsvise FUB-møter

Hver bydel har bydelsvise FUB som består av de foreldrevalgte representantene fra SU eller foreldrerådet i kommunale og ikke-kommunale barnehager.

Det er bydelen som inviterer til disse møtene. Møtet er et forum for å drøfte og diskutere saker som angår foresatte med barn i barnehagen. Eksempler på saker kan være bydelsdirektørens forslag til budsjett, endringer i reguleringsplaner, endringer i kommunens rammer for barnehagedrift, høringer og for øvrig aktuelle saker som vedrører barnehagedriften og innhold og kvalitet i barnehagen.

Bydelen sørger for å legge til rette for at det bydelsvise FUB foreslår en vara FUB-representant og en FUB-representant til FUB Oslo.

Bydel Sagene har etablert et foreldreutvalg for alle barnehager i Bydel Sagene. Barnehageleder inviterer alle SU-lederne til et møte 3-4 ganger i året for å drøfte overordnede temaer innen barnehagefeltet. Barnehagesjefen innkaller og leder møtene. drøftes overordnede temaer innenfor barnehagefeltet, samt settes av tid til erfaringsdeling. I et av møtene settes det av tid til valg av bydelens FUB-representant til FUB-Oslo.

Bydelsvise FUB holder egne møter for å

- sikre at FUB-representanten får informasjon fra SU-representantene om prioriterte saker.
- finne frem til saker og problemstillinger som kan løses lokalt i bydelen og hva som skal løftes i FUB Oslo opp mot byråden.
- sikre nettverk mellom foreldrevalgte SU-representanter i bydelen som formidler foresattes saker, problemstillinger og eksempler på godt samarbeid mellom barnehage og hjem.

Bydelen legger til rette for f.eks. utveksling av kontaktinformasjon slik at FUB-representanten kan henvende seg til su-representantene direkte.

6. Bydelens rolle/barnehageeiers og ansvar for samarbeid på gruppenivå

Intensjonen med foreldreråd, FAU, samarbeidsutvalg, bydelsvise FUB og FUB Oslo er at disse ordningene skal gi mulighet for «å styrke og ivareta samarbeid og foreldrenes kontakt med barnehagen på en aktiv måte».

Bydelen og barnehagen har ansvar for å legge til rette for et godt foreldresamarbeid, dialog og gode rammer for reel medvirkning mellom foresatte og barnehage på gruppenivå, gjennom foreldrerådet, FAU, SU og bydelsvise FUB.

6.1 Hva gjør styrer?

- Styrer sørger for informasjon til foreldrerådet om viktigheten av et godt samarbeid mellom foresatte og barnehagen på individ- og gruppenivå (foreldreråd, FAU, SU og FUB Oslo).
- Legge til rette for at møter kan avholdes. Foreldre kan også ta initiativ til møte i foreldrerådet. Styrer har kontaktinformasjon til alle foresatte.
- Styrer kan delta i møtene og legge frem saker som skal behandles slik at sakene er godt opplyst.
- Styrer fungerer gjerne som sekretær i SU.

6.2 Bydelens ansvar for foreldresamarbeid

- Legger frem saker av *viktighet* for foreldrerådet, FAU og SU
- Legger til rette for at det blir foreslått representanter til bydelsvise FUB og FUB Oslo, samt informerer Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap om de valgte FUB-representantene.
- Inviterer til jevnlig møter med FUB-representanter/SU-ledere i bydelen
- Etablerer en kontaktperson i bydelen for FUB-representanter /SU-ledere
- Legger til rette for at møter kan avholdes mellom FUB-representanter/SU-ledere

Aktuelle saker for bydelsvise FUB-møter

- Orientering fra bydel
- Saker fra bydel og Oslo kommune, f. eks informasjon om vedtatt budsjett og prioriteringer i budsjettet, invitasjon til høringer, informasjon om foreldreundersøkelsen m.m.
- Innmeldte saker fra foresatte, FUB-representanter og FUB Oslo
- Eventuelt

7. Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap (OVK)

7.1 Konstituere FUB Oslo

I forbindelse av oppnevning at et nytt arbeidsutvalg for FUB Oslo skal OVK samle inn kontaktinformasjon til nyvalgte FUB-representanter fra bydelene og inviterer til konstituerende møte for FUB Oslo. I møtet gjennomgås regelverk for FUB Oslo, forløp for høringer og rutiner for kommunikasjon mellom OVK og FUB Oslo.

7.2 Møter mellom FUB og byråd for oppvekst og kunnskap

FUB Oslos arbeidsutvalg skal møte byråden med ansvar for barnehagene en gang hvert halvår. Arbeidsutvalget i FUB Oslo sender forslag til tema som ønskes behandlet i god tid før møtet. Byrådsavdelingen inviterer til møte, setter dagsorden og skriver referat fra møtene.

8. Sentrale begreper

8.1 Foreldreråd

Foreldrerådet består av foresatte/foreldrene til alle barna. Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Foresatte kan ved behov selv ta initiativ til å kalle inn til foreldreråd.

8.2 Samarbeidsutvalg (SU)

Samarbeidsutvalget (SU) er et lovpålagt rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ som skal sikre et godt samarbeid mellom barnehage og hjem.

8.3 Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU)

I de fleste barnehager er det vanlig praksis å opprette et arbeidsutvalg (FAU). FAU er ikke et lovpålagt organ i barnehagene slik det er i skolen. Det er foreldrerådet – altså alle foreldrene i barnehagen som avgjør om de ønsker FAU i barnehagen.

FAU skal jobbe for å fremme foresattes/foreldrenes felles interesser og bidra til at samarbeidet mellom foresatte og barnehagen skaper et godt og inkluderende barnehagemiljø. FAU kan melde inn aktuelle saker til samarbeidsutvalget (SU).

8.4 Foreldreutvalg for alle Oslos barnehager (FUB Oslo)

FUB Oslo skal være et forum for dialog med byråden med ansvar for barnehagene og med foresatte/foreldre med barn i barnehagene. FUB skal ivareta foresattes og barnehagebarns interesser ovenfor byråden og skal være en høringsinstans i saker av viktighet for foresatte. Alle bydeler skal være representert i FUB Oslo.

Representantene foreslås blant foresatte i barnehagenes samarbeidsutvalg og skal oppnevnes av bydelsutvalget. Regelverk for FUB Oslo følger for øvrig av Byrådssak 1053/16 *Opprettelse av Foreldreutvalg for kommunale – og ikke kommunale barnehager i Oslo (FUB Oslo)*.

8.5 Bydelsvise FUB

Hver bydel har bydelsvise FUB bestående av hovedsakelig foreldrevalgte representanter i samarbeidsutvalgene i kommunale og ikke-kommunale barnehager. Her drøftes lokale saker som angår foresatte/ foreldre med barn i barnehagen. Eksempler på saker kan være bydelsdirektørens forslag til budsjett, endringer i reguleringsplaner, endringer i kommunens rammer for barnehagedrift og for øvrig aktuelle saker som vedrører barnehagedriften og innhold i barnehagen.

Bydelen sørger for å koordinere og kalle inn alle foreldrevalgte representanter i samarbeidsutvalgene i kommunale og ikke-kommunale barnehager til jevnlig møter. Videre sørger bydelen for å legge til rette for at lokalt FUB foreslår en FUB-representant til FUB Oslo.

9. Årshjul for samarbeidet
Se vedlagt.